

هه ره شه کانی سوپای تورک خودزینه وه له قهیرانه ناو خوییه کان

پاریزه: کهیفی مستهفا علی

تورکیای ئیستا دروستکراو به ریبازی و بهرنامهی سکۆلاری له جه وه هردا ناسیونالیستی له سهر دهستی نه تاتورک له دواي کۆتایی هاتنی جهنگی جیهانی و نه مان و له پالیهک هه ئه وه شان وه ی ئیمیراتۆریه تی عوسمانی و خۆشکاندنه وه ی دهو له تی تازه دامه زراوی تورکیا به لای رۆژئاواوی سه رکه تو له جهنگ، تیگه یشتن و خویندنه وه ی واقعی نه وی رۆژی بیاریار و سیاسه ته داره کانی تورک له هاوکیشه سیاسیه کانی جیهان و گرنگی تورکیا نه و سه رده مه ش له رووی جیویۆله تیکی بۆ رۆژئاوا سه ره رای شکست خواردنی نه و ئیمیراتۆریه ته به لام له سه ر کلتور و پاشماوه ی ئیمیراتۆریه تی عوسمانی و بۆ خۆ دۆزینه وه له سزاکانی دهو له ته براوه کانی جهنگ، سیاسیه کانی نه وسای تورک توانیان خۆیان و گه له که یان بیاریزن و بهرژه وه ندیه نه ته وه کانیشیان نه ک ههر بیاریزن به لکو گه شه شیان پیدهن له سه ر حسابی به شیک له نه ته وه کانی تری وه کو کورد و نه رهن و نه وانی تریش، نه و ره وته ش دریه ی کیشا له سه ر لاشه و مه عاناتی گه لانی تر که تا کو ئیستا دریه ی هه یه، دواي روخانی بلوکی رۆژه لات، تورکیا نه و گرنگیه ی خۆی له ده ست داو به پله ی جارن بایه خی نه ما کیرقی گرنگی تورکیا رۆژ به رۆژ له دابه زیندا بوو تا گه یشته رووداوه کانی سییته مبه ر و راگه یاندنی جهنگی دژه تیرو و رابه رایه تی کردنی له لایهن نه مریکا به پله ی یه ک و رۆژئاوا نه گه ر سه رنج بده ین گۆرانکاریه کانی سیاسه تی جیهان تورکیا له هاوکیشه سیاسیه کان به زۆری له په راویزدایه که نه و په راویز خسته ش بۆ زۆر هۆکار ده گه ریته وه، که گرنگترینیان ییداگرتنی سوپایه و وه ک دامه زراوه یه ک هه میشه هه ره شه له ههر حکومه ت و ده سه لاتی مه ده نیانه ی دیموکراسخواز له تورکیا ده کات، تا کو رۆژگاری نه مرۆ پیرۆزیه نه ته وه یه کانی خۆی له سه ر حسابی مافه کانی مرۆف نه ته وه کانی تر به ره جه سته ده کات و به ناوی بهرژه وه ندی نه ته وه ی سه رده ست سل له هیج به ها مرۆفایه تیه کان و یاسا نیو دهو له تیه کان ناکاته وه، سه ره رای داته یینی باری ئابووری وولاتی تورکیا به دریه یی میژوو که له میژووی کۆندا زۆر به ئسانی بۆیان ده لوا وه ک گه لیکي شه رانگیز و یه ییدا کردنی بژیوی ژیانیان په لاماری

نهتهوهو گهلهکانی هاوسییان بدن کهله واقعی نهوی رۆژیدا لۆجیکی هیز زمان حالی دهولت و ئیمیراتۆریهتهکان بوو، تاكو ئیستاش لهگه‌دا بیت سه‌ره‌رای نهو هه‌موو گۆرانکاریانه‌ی که له جیهاندا روویانداوه تاكو ده‌گاته نه‌مرۆ تورکیا و جه‌نه‌راه‌کانی نه‌یانتوانیوه خۆیان نهو عه‌قلیه‌ته و کلتوره بۆماوه‌یه ده‌رباز بکه‌ن، دیاره نه‌وان له بیریان چۆته‌وه که یه‌کیته‌ی سوڤیه‌تی جاران نه‌ماوه، له سا‌ی 2003 دا له کاتی جه‌نگ نه‌میریکا به‌سه‌ر رژیمی دکتاتۆری به‌غدا به‌ردباران و سوکایه‌تی پیکردنی هیزه‌کانی نه‌میریکا هه‌روا به ئاسانی تیپه‌ر ده‌بیت، تاكو ئیستا وولاتی تورکیا نه‌یتوانیوه پیگه‌یه‌کی نابووری به‌هیز له وولاته‌که‌ی پیکه‌وه بنیت که بتوانیت لهو لایه‌نه‌وه قه‌ره‌بووی فاکنه‌ره له ده‌ست چووه‌کانی خۆی که زه‌مه‌ن و جیۆیۆله‌تیک ده‌یخولقینن ده‌سته‌به‌ر بکات، تورکیای ئیستا له هه‌ناوی خۆیدا گۆره‌پانیکی پر قه‌یران و کیشه‌یه بیگومان چاره‌سه‌ری بۆ نه دۆزیته‌وه نه‌ته‌رناتیفه‌کانی دیار نه‌کات ناتوانیت به‌وه به ژبانی ئاسایی خۆی وه‌ک ده‌ولته‌ی ئیستای تورکیا بدات، بۆیه جه‌نه‌راه‌ه سه‌ر ده‌سته‌کانی سوپا به حوکمی نهو واقعه‌ی که ئیستا له کوردستانی باشووردا هه‌یه و رۆژ به رۆژ به نه‌سه‌ت نه‌میریکا و به‌رژه‌وه‌ندیه جیهانیه‌کانیش رۆژ و کاریگه‌ری خۆی ده‌سه‌بینی و له به‌وه‌دایه به هه‌ر نرخیکی و هه‌ر باجیک بیت ویستوویانه له باری به‌ه‌ن و کیشه و گه‌رتی بۆ بخولقینن، ده‌نا نه‌وان زۆرباش دنیان له‌وه که ئۆیه‌راسیۆنی سه‌ربازی چاره‌سه‌ری کیشه‌ی سیاسی نه‌ته‌وه‌یه‌کی بیست ملیۆنی نیه خوشیان نایانه‌ویت (PKK) قه‌لاچۆ بکه‌ن، نه‌گه‌ر نا ریگه ئاسانتر و له بارتر هه‌یه بۆ چاره‌سه‌ر کردنی نهو کیشه‌یه و چاره‌سه‌ر کردنی له بنه‌ما چه‌سپاوه‌کانی به‌رژه‌وه‌ندی وولاتی تورکیایه وه‌ک ده‌ولت و رزگاربوونیشه له چه‌ندین قه‌یرانی ناوخۆیی، هه‌ریمی به نه‌ورویشه‌وه، نهو گه‌رنگیه‌ی له رووی جوگرافی و جیۆیۆلۆتیک که سه‌رده‌میک له تورکیا نۆق‌ره‌ی گرتبوو به د‌لمان بیت یان نا نه‌وا نه‌مرۆ کوردستانی باشوور د‌ئی نهو پیگه جیۆیۆله‌تیکه هه‌ر وا به ئاسانیش نه به تورک، نه‌وانی تر که چاویان به کورد هه‌ئنایه‌ت و خواستیانه تا دنیا د‌ونیا‌یه هه‌ر به داگیر کراوی ژیر ده‌سته‌ی ب‌مینیته‌وه و پارویه‌کی ئاسان نیه به زه‌مانه‌تی یه‌ک ریزی کورد و جوانتر کردنی نه‌زه‌موونه‌که‌ی و زیاتر گه‌رنگیدان به بنه‌ماکانی د‌یموکراسی و یاراستنی مافه‌کانی مرۆف، به عه‌قلانیتر هه‌نگاونان به‌ره‌و هیرش بردن له جیاتی مانه‌وه‌ی له سه‌نگه‌ری به‌رگری چونکه به د‌نیا‌یه‌وه مافی ئیمه له لای نه‌وان زه‌وت کراوه نه‌ک به پیچه‌وانه‌وه که ده‌بیت ئیمه له سه‌نگه‌ری هیرش و سه‌ر کۆنه کردنیان د‌ابیت، نه‌وه‌ک لییان

بپاریرینه‌وه هیرش نه‌که‌نه سه‌رمان، بیویسته له ناوه‌نده جیهانیه‌کان زیاتر ریسوا بکه‌ین و مه‌سه‌له ره‌واکه‌شمان گه‌شاه‌تر و یاسایانه بخه‌ینه به‌رده‌م ناوه‌نده‌کانی هیز به‌رده‌وام رای گشتی جیهانی.